

Mitt spännande liv – huset Thorstorp berättar

Hej! Jag heter Thorstorp och bor på Gransbacken i Alberga. Jag är ett gammalt hus och vill berätta för er om spännande saker som hänt mig under mitt långa liv.

Min barndom

Jag kommer inte ihåg själv hur jag föddes, men jag har senare hört att den som byggde mig var en snickare som hette Landén. Han betraktar honom som min mamma fast han var karl.

- Ja, se hus kommer till på annat sätt än ni människor. Jag har också hört att jag föddes i november 1911, när var jag helt färdig byggd. Däremot är det lite oklart vem som var min pappa. Det fanns ju många som ville att jag skulle komma till världen, t.ex. lokföraren K.S. Nyström som var HVA:s första ordförande, men själv tycker jag nog att min pappa var den person som i detalj planerade och ritade hur jag skulle se ut. Jag vet inte vad han hette, men jag vet att han var arkitekt.

Jag fick många faddrar vid dopet när jag invigdes i den 4 februari 1912. Den fadder

som jag kallar för min gudfar var husbonden på Kilo gård Herman Nymalm, som donerade parcellen som jag är byggd på. Som tack för det fick jag namn efter hans son Tor.

Mina första år var lyckliga. Småskolan hade flyttat från Bergans till mig, så på dagarna var barnen hos mig för att lära sig läsa, skriva och räkna. På kvällarna ordnade mina vänner diskussioner, föredrag, små teaterstycken och fester. Som liten baby hade jag inga kläder, utan stockväggarna var bara och omålade. Men efter några år fick jag kläder, dvs. bräder på väggarna och en hatt i form av ett plättak.

Min lycka varade inte länge. Just när jag skulle fylla fyra år började ryska soldater klampa omkring och smutsa ner golven i mina rum. Dessutom började de gräva skyttegravar runt mig. När Finland förklarade sig självständigt försvann ryssarna i

början av år 1918, men i stället kom finska män med röda armbindlar och tog över kommandot i huset. I april samma år höll det på att gå riktigt tokigt för mig när den tyska östersjödivisionen skulle ta sig förbi min huskulle på vägen till Helsingfors. De röda var i skyttegravarna runt mig när tyskarna en tidig morgon började beskjuta dem med kanoner. Lyckligtvis blev de röda rädda och drog sig bort innan tyskarna stormade Gransbacken senare på dagen. Därför fick jag inga allvarliga skottskador, men nära ögat var det.

Det var nog en stor lättnad för mig när mina elaka styvföräldrar hade tagit till sjappen och mina vänner igen fick komma in och börja röja i smutsen och oredan hos mig. Först iständsattes festsalen på kommunens bekostnad, så att läraren och skolan igen kunde flytta in hos mig. De andra rummen reparerade mina vänner så småningom.

Min stormiga ungdom

Redan som ung tonåring blev jag - om jag får säga det själv - ett mycket viktigt hus för Albergaborna. På 1920-talet ordnade mina vänner i HVA igen diskussionsaftnar, stora fester, idrottsövningar, sömnad och allt möjligt annat i och kring mitt hus. Gudstjänster ordnades hos mig ända tills träkyrkan i Bergans blev färdig i november 1929. Jag minns att självaste biskopen kom på visitation vid en församlingsafton på hösten 1926. Han tyckte jag var ett fint hus och ännu finare blev jag när jag för det tillfället hade fått en ridå till scenen av min gudfar Hermann på Kilo gård.

Under 1920-talet fick jag också andra vänner som regelbundet kom och hälsade på. Särskilt flitiga besökare var Svenska Kyrkoföreningen, Frivilliga brandkåren och Folkhälsan i Alberga. År 1925 grundade poeten Joel Rundt en blandad sångkör, som därefter också regelbundet kom på besök.

Vår tro, vår sång

(Hälsningsång i Hembygdens Vänner i Alberga.)

*Kom, ungdom, låt sången klinga en skimrande, hänförd stund
och våra tankar bevinga likt sången i vårgrön lund.
Ett fäste vi reste vid vägen, där livsbruset drager förbi
och hembygden täljer sin sågen med allvar och mening i.*

*Vi får icke dådlöst drömma, ty tiden går fram med makt.
Men hjärtat kan aldrig glömma sin blommande barndomstrakt.
Där susa de gamla träden sitt rofyllda, visa sus,
och skimrande mognar säden i solsken och sommarljus.*

*Från släkte till släkte leder en bro, en glimmande spång
av tankar, minnen och seder, vårt släkterv, vår tro, vår sång.
Och detta som står oss nära: vår odling, vårt ord, vår lag,
vi vilja värna och bära långt fram emot kommande dag.*

Joel Rundt.

Joel Rundt skrev HVA:s egen sång "Vår tro, vår sång" till en Svenskadagsfest år 1923. I och med denna nya form av fester frångick föreningen sin liberala syn på språkpolitiken och i stället satsade man starkt på de svenskspråkigas intressen i Alberga.

Visste du annars att jag har haft en nio år äldre bror, som inte mera finns? Jag tän-

ker på storskolan nästan mitt emot mig på andra sidan Gamla landsvägen. Där gick barnen i skola efter det att de gått två år hos mig. Både min bror och jag föddes under jugendtiden, så vi påminde till utseendet om varandra - fast jag var nog både större och vackrare!

År 1932, när jag hade fyllt 20 år var det oroliga tider i Finland. Lapporörelsen samlades i Mäntsälä för att marschera mot Helsingfors och avsätta regeringen. Inne i mitt hus diskuterade man då på ordföranden Bertil Erikssons initiativ om HVA borde samla pengar för att stöda landets regering. Diskussionen blev hetsig och många ansåg att HVA inte ska ta ställning i politiska frågor. Sent på kvällen kunde diskussionen avslutas när man fått en rapport om att upprorsmakarna hade kapitulerat. Jag vet att Bertil Eriksson nog ofta hade skarpa åsikter om det ena eller det andra, men mig skötte han alltid väl om. Han var ju i tre repriser föreningens ordförande och skötte dessutom i årtionden kommunens och HVA:s bibliotek i mitt hus ända tills kommunens bibliotek flyttade till ett annat hus på andra sidan av Gamla landsvägen.

Fart och fläng efter de tunga krigsåren

Under krigsåren 1939 - 1945 var det ganska tyst på Gransbacken. HVA:s sykets var den enda som träffades regelbundet. Jag minns att de flitigt sydde kläder och stickade yllesaker som skickades till soldaterna vid fronten. I övrigt var det väl bara någ-

ra enstaka månadsmöten och musikaftnar som ordnades i mitt hus. - Men när kriget var slut blev det fart! Alla kvällar hände det någonting. En kväll kunde det vara Immanuel Sikström som ledde sångkören i stora salen och kvällen därpå övade kanske den dramatiska kretsen ledd av skådespelerkan Gundel Henriksson.

Roligast var det nog ändå när folkdansgruppen dansade i min sal. Folkdansarna leddes av Guido Eriksson, som ju också i tre repriser var föreningens ordförande, precis som Bertil Eriksson. I årtionden fick jag lyssna på de två Eriksönernas hetsiga diskussioner långt in på nätterna. Det var ju nog intressant att lyssna på dem, men det störde min nattsömn.

I mitten av 1950-talet tyckte mina vänner att jag behövde rustas upp. År 1955 målade de tamburen och lilla salen, skaffade nya stolar och kaminer och förbättrade belysningen. Dessutom kom det en märklig möjäng in i mitt hus. De kallade den för dammsugare! Den visade sig vara ganska praktisk, och för mig som har anlag för

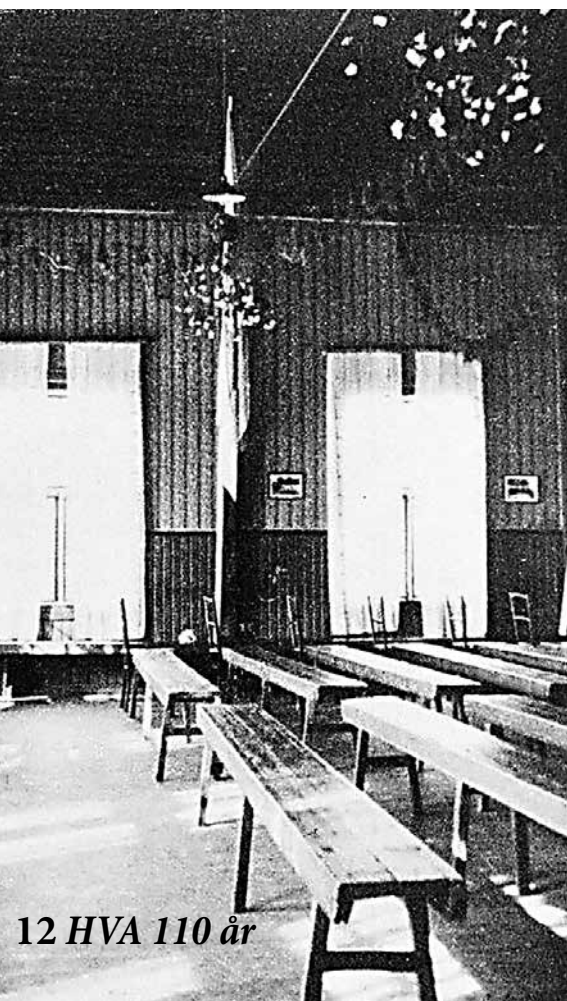
astma var det skönt med mindre damm i huset. År 1958 förnyade vännerna mitt kök och då fick jag också en kosanplatta, som var mycket snabbare än den gamla vedspisen. Dessutom köpte vännerna en telefon som alla besökare fick använda mot betalning. Efter denna stora make-up måste jag säga att jag kände mig riktigt modern.

Efter kriget var det knappt om grönsaker och annan mat. Därför odlade skolbarnen flitigt morötter och rödbetor både hemma hos sig och på Gransbacken. Jag minns att HVA stödde barnens odlingar genom att skaffa frön åt dem. Hösten 1957 var den trevliga tiden med skolbarn på gården förbi. Flickorna som hade hoppat rep och lekt tjärotunna och pojkarna som sparikat boll och lekt purkkis flyttade då till den nya skolan i Mäkkylä. - Snyft!

Medelåldern

Mot slutet av 1960-talet blev det plötsligt oroligt runt mina knutar. Esbo köping växte snabbt och min idylliska backe hotades av köpingens planer på höghus och vägbyggen. Men mina vänner kom till min hjälp genom en aktiv kampanj mot dessa vansinniga planer. Hotet kunde avvärjas och backen där jag bor förklarades senare vara ett kulturhistoriskt område. Det betyder att också jag - *pärilan på Gransbacken* - blev skyddad mot kallsinniga byråkrater.

På 1960-talet började vännerna rumstera värre inne i mig. Garderober flyttades ut i tamburen och av den gamla garderoben blev ett klubbbrum, som mina vänner nu-

mera kallar kansli. Fönsterbågarna förnyades, väggarna målades och man började elda mina rum med oljekaminer. Bäst av alla nymodigheter var ändå det, att en vattenledning kunde dras upp till mitt hus tack vare Tor Nymalms finansiella hjälp. Tor var ju min gudfar Hermans son och också han var en stor välgörare. Det här betydde att det blev mycket trevligare att ordna fester hos mig, när man inte mera behövde släpa vatten från brunnen nere på ängen.

I början av 1970-talet fyllde jag 60 år. Då tyckte mina vänner att jag började vara lite gammalmodig och att det var på tiden att göra något åt saken. Inom några år fick jag oljeeldning och avlopp. Det gick till på det sättet att Stig Holmqvist, föreningens ordförande och husets allt i allo, lyckades gratis komma över en oljepanna och en oljetank när Unions bensinstation vid Åbo-

vägens och Harakkavägens korsning lades ned. Jag undrade nog hur talkogubbarna skulle få in den enorma oljepannan i mitt hus, för mina dörrar var för trånga. Till slut lyckades de ta in den genom fönstret. Jag fick bara små skråmor då, så det var inte så farligt. I källaren murades en ny oljecistern som försåg pannan med olja. Bensinmackens gamla oljetank grävdes ned med talkokrafter i branten mot söder, där den sedan dess har fungerat som avloppstank.

Något år därefter piffade mina vänner upp köket, drog nya elledningar och installerade toaletter i det utrymme som tidigare var bibliotek. Det blev betydligt trevligare för mina vänner när de inte behövde använda utedasset mitt i smällkalla vintern. De var väldigt många vänner som bidrog till att jag fick alla dessa moderniteter, men de tre personer som jag nog har mest att tacka för är ordföranden Stigo, hans mamma Thyra Holmqvist och viceordföranden Sune Moring.

I början av 1980-talet började mina 70 år på nacken synas i synnerhet på utsidan på många sätt. Mina vänner tyckte att jag behövde en ordentlig "ansiktslyftning" och det hade jag ju ingenting emot. De reparerade och målade mitt yttertak, jag fick ny rödmylla på väggarna och fönsterkarmar och -bräder målades. Efter det kände jag mig igen mycket yngre och vackrare. Samtidigt tyckte jag synd om min kära granne Gästgiveriet, som var helt utan vänner och bara fick förfalla. Men själv kunde jag ju inte göra något åt den saken.

Jag blir äldre, men vännerna yngre

Efter det att mina gamla vänner putsat upp mig så fint i början av 1980-talet tyckte allt flera av dem att de hade gjort sitt och ville hitta yngre krafter som kunde fortsätta livet tillsammans med mig. En av dem, Marianne Mervasto, tog därför kontakt med föräldrar i Boställsskolan för att få in nya

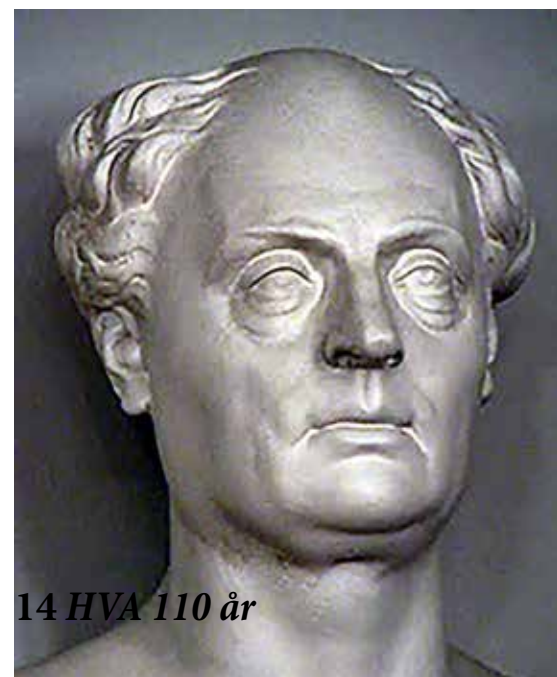

yngre medlemmar. Detta fick en god effekt. Många av elevernas föräldrar anslöt sig till föreningen och snart vimlade det igen av barn på julfester, fastlagsåkning och andra skojiga tillställningar hos mig.

Maj-Britt och Harald Holmström var bland de första som kom in i HVA:s styrelse och efter något år hade nästan hela styrelsen förnyats. Harald eftertädde Stig som ordförande. Lyckligtvis stannade viceordföranden Sune Moring kvar i styrelsen, som mångårig ledare för byggnadskommittén

kände han till alla mina krämpor och hur de skulle skötas. Sune fortsatte med nya renoveringskurer ända till slutet av 1990-talet. Tack Sune för att du skötte mig så väl!

På 1990-talet fick jag en massa nya vänner. Det var öppet hus för ungdomen varje onsdag kväll och disco för de litet äldre skolbarnen en gång i månaden. Tjo, vad det var livat i "holken" då! På tal om holkar, så minns jag att det på våarna ordnades holkspikning under Harald Holmströms ledning. På vintern åkte vännerna på skidutflykter och på våren promenade de i Albergatrakten. Tyvärr kunde jag ju inte vara med på dem. Inne i mitt hus ordnade mina vänner basarer och loppmarknader. Jag tyckte de var stökiga tillställningar som - om jag inte misstar mig - knappast inbringade så mycket i föreningens kassa. Det som jag på den tiden gillade allra mest var nog julfesterna med alla skolbarn, julsånger, dansuppträdanden, julgubben och den goda doften av julgröt, kaffe och bullar. - *Mmmm!*

Nytt sekel

Under 2000-talets första år hände det mycket i mitt hus. Mitt kök hade blivit gammalmodigt, så mina vänner beslöt att mitt kök skulle förnyas. Det blev till slut en så stor operation att jag har kallat det för en hjärttransplantation, för köket är ju hjärtat i mitt hus. Sommaren 2001 hände det. Allt revs i köket. Nya skåp, spisar och en diskmaskin installerades, tak och väggar målades och golvet fick ny beläggning. Rummet bakom köket grundreparerades till ett hjälpkök. Det enda jag fick behålla var den gamla fina hörnspisen. Men fint blev det!

I samma veva byttes varmvattenboilern ut och nya vattenledningar drogs upp till andra våningen. Jag minns hur glad min vårdpersonal familjen Lindström blev när de fick varmare vatten med bättre tryck. Det betydde att duschen i övre våningen

inte mera bara droppade halvljummet vatten. I hjälpköket byggdes en städskrubba där Lindströms kunde ha sin tvättmaskin.

Redan på 1990-talet hade jag blivit ett populärt hus för auktioner, födelsedagar och bröllop. Efter det att jag fått nytt kök blev jag ännu populärare. Det var inte klokt hur mycket folk det kom och hur illa de ibland kunde bete sig som mina gäster. Jag kommer ihåg att i synnerhet golven i salarna slets så mycket att de måste slipas och lackas om nästan varje sommar. Den vecka

då golven lackades blev jag alldeles yr i huvudet av det bedövande lösningsmedlet. Då kände jag mig nog som de mest berusade gästerna på vilda födelsedagsfester: jag ville spy, men kunde inte. Det brukade ta två veckor för mina golv att torka och för mig att nyktra till.

Året efter den stora köksreoveringen, alltså på sommaren 2002, lades ett nytt golv i lilla salen. Mina vänner hjälpte timmermannen Onni Boström med att riva golvet. Under golvplankorna hittade de gammal isolering bestående av mossa, sågspån, papper, sand och allt möjligt annat. Isoleringen förbättrades och så fick jag ett nytt fint golv i lilla salen.

År 2005 ordnade vännerna ett stort talko då jag fick ny färg på väggar och tak i lilla salen, tamburen och toaletthallen. Följande år ansåg stadens byråkrater mig vara så eld-farlig att ett stålrör måste sättas in i skorstenen och varmluftsroren från oljepannan isoleras. Min stora sal hade fått fuktskador i taket och var annars också i så dåligt skick att en målarfirma fick i uppdrag att totalrenovera den inför föreningens 100-årsjubileum. Efter det reparerade och målade

en annan firma taket för att undvika nya fuktskador. Nu var jag i fint skick inför mina vänners hundraårsjubileum år 2009. Mitt eget 100-årsjubileum inföll några år senare och det firade vännerna med en glad fest i januari 2013.

Jag som är så barnkär blev väldigt glad när Kilo svenska lekskolas barn flyttade in hos mig våren 2006 pga. en mögelskada i lekskolans hus. Det blev igen liv i luckan under dagarna, såsom det hade varit på 1950-talet med småskolans barn. Lekisbarnen fick en stor sandlåda längre bak på gården och kunde utnyttja den fina naturen omkring mitt hus. Det var roligt att se hur de trivdes. Tyvärr flyttade de tillbaka till Kilo i september 2010. Jag saknar de små grynena och lekistanterna, men till all lycka så kom vännerna på att att grunda ett babykafé ganska snart därefter, så nu har jag igen barn som leker hos mig.

Ja, det var väl ungefär det jag hade tänkt berätta om., för det som hänt under de senaste åren känner ni till lika bra som jag själv. Mycket har hänt här på Gransbacken och mycket kommer säkert att hända i fortsättningen. Fast jag är gammal så känner jag mig frisk och kry och hoppas att få leva ännu många år tillsammans med mina bästa vänner, hembygdens vänner i Alberga.

Tack för att ni orkade lyssna på min historia!
De gamla svarvita fotona är från *finna.fi*.

Henrik Rähä